

Realizacja siedmiu zasad podejścia LEADER

Wyniki prac grupy tematycznej ds. podejścia LEADER

Wstęp

Poniższy dokument opiera się na wynikach prac grupy tematycznej punktu kontaktowego ds. wdrażania WPR „Praktyczna realizacja siedmiu zasad podejścia LEADER przez wszystkie LGD w ramach planów strategicznych WPR”. [styczeń - czerwiec 2022 r.]. Członkowie grupy tematycznej wnieśli również wkład w proces przeglądu pierwszej wersji roboczej niniejszego dokumentu.

W niniejszym dokumencie przedstawiono kluczowe kwestie (wraz z krótkimi przykładami z państw członkowskich) umożliwiające skuteczne wdrożenie siedmiu zasad podejścia LEADER (określonych w art. 31 i 33 rozporządzenia (UE) 2021/1060).

Dokument jest podzielony na siedem części, z których każda jest poświęcona jednej z następujących zasad programu LEADER:

1. Podejście oddolne	1
2. Współpraca.....	2
3. Innowacyjne elementy w kontekście lokalnym	3
4. Strategie lokalne.....	4
5. Budowanie sieci	5
6. Partnerstwa publiczno-prywatne	6
7. Obszary subregionalne	7
Załącznik: Przydatne materiały źródłowe.....	8

1. Podejście oddolne

Wdrażanie podejścia oddolnego pozostaje ważnym elementem, ponieważ lokalni interesariusze, którzy uczestniczą we wdrażaniu lokalnej strategii, czy to jako beneficjent projektu czy jako część organu decyzyjnego LGD, są w stanie kierować rozwojem swojego terytorium zgodnie ze swoimi potrzebami.

Zrównoważona reprezentacja różnych interesów lokalnych w LGD pozostaje ogromną szansą dla podejścia oddolnego. W związku z tym regularne analizy lokalnych sieci przeprowadzane przez LGD mogą dostarczyć bardzo potrzebnych informacji zwrotnych oraz informacji na temat tego, w jaki sposób można poprawić funkcje LGD i zaangażowanie lokalnych interesariuszy. Poniżej przedstawiono przykład takiej analizy:

Kraj	Opis
Bułgaria	W Bułgarii instytucja zarządzająca określiła wskaźniki, takie jak liczba uczestników biorących udział w warsztatach/spotkaniach informacyjnych, liczba przeszkolonych osób, populacja objęta wydarzeniami informacyjnymi, liczba miejscowości objętych działaniami.

Podejście odgórne i dominacja sektora publicznego w podejmowaniu decyzji mogą ograniczać rozwój elastycznego podejścia. Ponadto ze względu na ograniczone zasoby niektóre LGD nie są w stanie aktywizować swojego terytorium i ograniczają się jedynie do dostarczania informacji. W związku z tym LGD powinny mieć zapewnione wystarczające środki i elastyczność w sposobie wykorzystania budżetu przeznaczonego na aktywizację.

Utrzymanie dobrego zarządzania lokalnego i podejścia oddolnego można wzmocnić poprzez inkluzywne działania na rzecz aktywizacji prowadzone przez LGD. Istnieje możliwość większego zaangażowania sektora prywatnego i trzeciego sektora. Nie powinno to jednak dotyczyć jedynie najbardziej aktywnych lokalnych interesariuszów, ale także na grupach, do których trudno dotrzeć, zmarginalizowanych lub narażonych na zagrożenia. Spotkania cyfrowe mogą być rozwiązaniem zwiększającym zaangażowanie interesariuszy i integrację, umożliwiając interesariuszom mającym problemy z mobilnością i transportem zaangażowanie się w lokalne procesy rozwojowe. Poniżej przedstawiamy kilka przykładów inkluzywności:

Kraj	Opis
Włochy	W Lokalnej Grupie Działania Laghi e Monti del Verbano Cusio Ossola (Włochy) interesariusze prywatni mają większą wagę niż interesariusze publiczni, a Rada Dyrektorów składa się z dziewięciu członków w znaczącej większości z sektora prywatnego.
Włochy	Lokalna Grupa Działania Laghi e Monti del Verbano Cusio Ossola (Włochy) stosowała technologie cyfrowe w celu utrzymania zaangażowania lokalnych interesariuszy w działania LGD podczas kryzysu covidowego.

Wreszcie istnieją różne procedury regulacyjne na różnych poziomach (UE, krajowym, regionalnym, subregionalnym, LGD), które mogą ograniczać „odpowiedzialność LGD” i kwestionować wdrażanie podejścia oddolnego. W związku z tym, jeśli legitymizacja roli LGD zostanie uznana przez cały łańcuch realizacji podejścia LEADER, mogą wzrosnąć możliwości współpracy sieci LGD jako partnerów z krajowymi sieciami obszarów wiejskich, instytucjami zarządzającymi i agencjami płatniczymi (koordynacja pionowa w łańcuchu realizacji LEADER). Poniżej znajduje się przykład takiego uznania roli:

Kraj	Opis
Finlandia	W Finlandii cały łańcuch realizacji LEADER uznaje rolę LGD. Podczas cotygodniowych spotkań przedstawiciele IZ (instytucji zarządzającej), AP (agencji płatniczej), rzecznik grup LEADER i przedstawiciel NSU otwarcie omawiają bieżące problemy w łańcuchu realizacji LEADER i wspólnie rozwiązują problemy.

2. Współpraca

Współpraca, zarówno międzyterytorialna, jak i transnarodowa, obejmuje jednego lub więcej partnerów współpracy, a jej głównym celem jest wymiana doświadczeń, opracowywanie wspólnych działań i znajdowanie wspólnych rozwiązań problemów określonych w lokalnych strategiach rozwoju współpracujących partnerów. Partnerzy współpracy mogą pochodzić z UE lub krajów trzecich.

Jeśli współpraca jest narzucana odgórnie, może stać się jedynie formalnym ćwiczeniem i może nie przynieść zamierzonych rezultatów. Współpraca powinna być zakorzeniona w lokalnych potrzebach i wspierać wdrażanie lokalnej strategii. Umożliwienie LGD samodzielnego określenia priorytetów współpracy może zapewnić, że potrzeby lokalnych interesariuszy będą zaspokojone a priorytety pozostaną zakorzenione w strategicznych celach lokalnych strategii rozwoju.

Natomiast różnice w przepisach i procedurach między regionami i państwami członkowskimi mogą jeszcze bardziej utrudniać współpracę. Dlatego wymiana informacji między państwami członkowskimi jest istotna dla poprawy znajomości stosownych zasad w różnych państwach członkowskich i może pomóc w przygotowaniu udanych projektów współpracy ponadnarodowej.

Ponieważ między państwami członkowskimi nieuchronnie istnieją bariery językowe lub kulturowe, współpraca międzynarodowa z państwami trzecimi lub współpraca transgraniczna może pomóc w przezwycięzeniu barier kulturowych lub językowych.

Poniżej przedstawiono kilka przykładów takiej współpracy:

Kraj	Opis
Bułgaria	Rolą Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich w Bułgarii jest ułatwianie i stymulowanie projektów współpracy międzyterytorialnej lub ponadnarodowej, a także procesu poszukiwania partnerów do współpracy.
Włochy (Piemont)	W Piemontie opracowano wytyczne dla LGD dotyczące projektów współpracy krajowej i międzynarodowej.
Belgia	W Belgii LGD maksymalizują możliwości współpracy i korzyści z niej płynące, opierając się na istniejących sieciach transgranicznych, które już działają w ramach innych programów, takich jak INTERREG. Upraszcza to współpracę z partnerami w regionach przygranicznych.

Zaangażowanie ludzi we współpracę i tworzenie partnerstw opartych na zaufaniu wymaga długiego czasu, znacznych środków i zdolności, którymi mogą nie dysponować wszystkie LGD. Czerpanie z potencjału i doświadczeń istniejących sieci LEADER (krajowych sieci LEADER, ELARD) mogłoby pomóc w wykorzystaniu obecnie działających partnerstw opartych na zaufaniu. Uznanie wieloaspektowych korzyści płynących ze współpracy przez wszystkich interesariuszy w systemie realizacji LEADER oraz wzmocnienie tożsamości lokalnej i europejskiej mogłoby pomóc w praktycznej realizacji współpracy.

Wreszcie, brak środków finansowych na prefinansowanie i oczekiwanie przez dłuższy czas na zwrot środków z AP (agencji płatniczej) może opóźnić strategię współpracy. Należy przeznaczyć wystarczające środki na działania przygotowawcze i rozpoznawcze. Pomaga to w dokładnym przygotowaniu projektów współpracy i minimalizuje możliwości porażki.

3. Innowacyjne elementy w kontekście lokalnym

Jeśli chodzi o elementy innowacyjne (np. organizacyjne, społeczne, technologiczne), ważne jest, aby pozwolić LGD określić, co jest innowacyjne w kontekście lokalnym. Element „tego, co nowe” (nowość) jest interpretowany w różnych kontekstach lokalnych LGD. Oznacza to, że wszelkie odgórne definicje lub wytyczne instytucji zarządzających muszą mieć szeroki zakres. Odgórne definicje innowacji w programie LEADER ograniczają lokalną innowacyjność i skutkują małą liczbą innowacyjnych projektów wybranych do wdrażania. Dopuszczenie szerokich definicji jest uważane za pozytywną zmianę, która wnosi wartość dodaną lokalnie i rozwiązuje lokalne problemy.

Może istnieć kilka administracyjnych i proceduralnych czynników blokujących, które negatywnie wpływają na zdolność LGD i lokalnych interesariuszy do innowacji lub realizacji innowacyjnych projektów LEADER. W związku z tym uproszczenie obciążeń administracyjnych, na przykład poprzez zastosowanie uproszczonych opcji kosztów (SCO), może poprawić zdolności innowacyjne LGD i powinno być aktywnie wspierane przez system realizacji LEADER.

Brak lokalnej wiedzy specjalistycznej w zakresie promowania i zachęcania do innowacji może stanowić wyzwanie dla pełnego wdrożenia innowacyjnych elementów. Często istnieją ograniczone powiązania między badaniami naukowymi a rzeczywistymi zastosowaniami innowacji przez podmioty wiedzy. Dlatego też niezbędne jest wspólne zrozumienie elementów innowacyjnych w kontekście lokalnym przez wszystkich właściwych interesariuszy. Wspólne zrozumienie jest potrzebne zarówno na obszarze LGD (przez wszystkich interesariuszy), jak i w ramach łańcucha realizacji LEADER (przez instytucje zarządzające, krajowe sieci

obszarów wiejskich i agencje płatnicze). Można to wzmocnić poprzez współpracę LGD z niekonwencjonalnymi partnerami, takimi jak uniwersytety i instytuty badawcze.

Kraj	Opis
Rumunia	Kilka LGD jest zaangażowanych w projekt współpracy międzyterytorialnej, który obejmuje podmioty badawcze i akademickie, w celu zdefiniowania innowacji w ramach podejścia inteligentnych wsi i roli LGD.
Itali (Piemont)	Kryteria wyboru LGD obejmują ocenę stopnia innowacyjności przedstawionego projektu. Ocenę poziomu innowacyjności proponowanej interwencji przeprowadza komisja oceniająca spoza LGD, który dobrze zna terytorium i lokalną rzeczywistość.

Inne sposoby wspierania wdrażania innowacyjnych elementów obejmują zapewnienie wspierającego ekosystemu innowacji dla LGD, który obejmuje procedury, mechanizmy koordynacji, wytyczne i odpowiednie kryteria poprzez system realizacji LEADER. Szersze rozpowszechnianie przykładów lokalnych innowacji i zapewnianie budowania potencjału (np. poprzez szkolenia, wydarzenia służące budowaniu sieci, partnerskie uczenie się itp.) może ułatwić LGD wspieranie lokalnych innowacji.

4. Strategie lokalne

Lokalne strategie rozwoju (LSR) odnoszą się do konkretnego obszaru subregionalnego i z definicji są wielosektorowe – mają na celu wykorzystywanie, tworzenie i wzmocnianie powiązań między różnymi sektorami lokalnej gospodarki i różnymi grupami interesariuszy na danym obszarze. Aktywne i ukierunkowane zaangażowanie ludzi, którzy mieszkają i pracują na danym obszarze, ma kluczowe znaczenie dla pomyślnego opracowania i wdrożenia strategii (oraz pomyślnego wdrożenia tej zasady).

Lokalne Strategie Rozwoju są opracowywane w oddolnym procesie partycypacyjnym, a zatem mogą obejmować szeroki zestaw tematów, które są istotne dla danego terytorium i odzwierciedlają potrzeby lokalnej społeczności. Lokalne strategie rozwoju muszą być w stanie określić wizję, cele i zadania na podstawie starannej oceny i ustalania priorytetów takich lokalnych potrzeb rozwojowych, w przypadku których LEADER może wnieść największą wartość dodaną na poziomie lokalnym. Lokalne strategie rozwoju muszą również zapewniać równowagę między zaspokajaniem lokalnych potrzeb a przyczynianiem się do realizacji odpowiednich celów polityki wyższego szczebla (np. polityki krajowej, polityki UE). Planując lokalną strategię rozwoju, LGD powinny również rozważyć synergie między interwencjami LEADER i innymi niż LEADER na poziomie lokalnym (ma to także znaczenie dla ukierunkowania, ustalania priorytetów celów, efektywnego wykorzystania ograniczonego finansowania w ramach LSR).

Ponieważ są kierowane przez społeczności lokalne, strategie rozwoju są wdrażane na rzecz społeczności lokalnej i z jej udziałem. Lokalni interesariusze mogą angażować się na różne sposoby, w tym jako bezpośredni beneficjenci projektu, jako właściciele projektu, jako wolontariusze wspierający wdrażanie strategii lub jako członkowie zarządu lokalnej grupy działania.

Skuteczne wdrażanie lokalnych strategii rozwoju będzie opierać się na stosowaniu otwartych, sprawiedliwych i przejrzystych ram regulacyjnych na poziomie państwa członkowskiego (instytucja zarządzająca i agencja płatnicza). Może to obejmować:

- › Przyjęcie kryteriów wyboru na poziomie LSR.
- › Umożliwienie LGD dokonania przeglądu/dostosowania strategii lub zaproszeń do składania wniosków na podstawie lokalnych potrzeb.
- › Umożliwienie LGD opracowania i wdrażania ich własnych projektów.
- › Zapewnienie możliwości szybkiego i skutecznego rozpatrywania wniosków przez „łańcuch realizacji LEADER”.
- › Dostosowanie właściwych wskaźników monitorowania wdrażania LSR do lokalnej specyfiki, kontekstu.

Kraj	Opis
Wochy	Niektóre włoskie LGD zintegrowały działania swoich LSR z projektami realizowanymi w ramach strategii RLKS (rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność) w programach Interreg., np. Dolomiti Live
Finlandia	Instytucja zarządzająca, agencja płatnicza, Krajowa Jednostka Wsparcia Sieci Obszarów Wiejskich wraz z władzami prowincji zorganizowały Smart Countryside Road Show (objazdowy pokaz inteligentnych wsi), aby przedstawić projekt planu WPR. Lokalni interesariusze przedyskutowali, co plan strategiczny WPR oznaczałby w praktyce dla prowincji i LGD.

5. Budowanie sieci

Budowanie sieci jest istotą LEADER, a lokalne grupy działania tworzą warunki do napędzania innowacji, budowania potencjału, promowania współpracy partnerskiej i wymiany wiedzy między ludźmi w różnych skalach i w różnych miejscach. Budowanie sieci polega na przełamaniu „silosów” i przekraczaniu granic, nie tylko między różnymi działami lokalnej gospodarki lub lokalnego społeczeństwa, ale także między polityką, badaniami i praktyką. Umożliwia to lokalnym grupom działania rozwijanie nowych form współpracy (w tym projektów współpracy), które wnoszą nową wiedzę w zakresie opracowywania nowych rozwiązań dla lokalnych wyzwań i nowych możliwości.

Instytucje zarządzające powinny dopilnować, aby LGD miały zdolność i wystarczające zasoby (np. specjalne finansowanie) do zaangażowania się w budowanie sieci. Niezależnie od swoich zdolności w zakresie budowania sieci, LGD powinny dążyć do komplementarności z innymi podmiotami.

Zdolności te można zwiększyć lokalnie poprzez dotarcie do lokalnych wolontariuszy/organizacji.

Budowanie potencjału może być również wspierane przez sieci krajowe (spotkania, wizyty, grupy robocze itp.), istniejące sieci lokalnych grup działania lub inne organizacje (krajowe sieci LEADER, ELARD). Na szczeblu UE wiele organizacji unijnych (np. ELARD, Europejski Parlament Wiejski, Europejska Sieć WPR) może również wspierać tworzenie sieci regionalnych, krajowych i unijnych. Istotne jest, aby sieci krajowe odznaczały się wystarczającą zdolnością i udzielały skutecznego wsparcia LGD w zakresie działań skierowanych na budowanie sieci.

Kraj	Opis
Włochy (Piemont)	14 LGD zebrało się, aby utworzyć stowarzyszenie „Assopiemonte Leader”, które zapewnia staranną koordynację i wsparcie poprzez dzielenie się inicjatywami i problemami wspólnymi dla wszystkich.
Łotwa	Łotewskie Forum Obszarów Wiejskich organizuje cotygodniowe spotkania online dla LGD w celu ułatwienia budowania sieci i wymiany doświadczeń.
Hiszpania	Hiszpańska KSOW ułatwia budowanie sieci między LGD za pośrednictwem hiszpańskiej podgrupy ds. LEADER
Chorwacja	Chorwacka sieć LEADER opracowała narzędzia do monitorowania oddolnego i wielostronnego zaangażowania LGD i RLGD (rybackich lokalnych grup działania). Obejmują one wytyczne, warsztaty, przykłady dobrych praktyk dla LGD i RLGD w celu rozwijania zaangażowania w realizację siedmiu zasad.

Kluczowe znaczenie ma uznanie i zrozumienie wartości dodanej budowania sieci, jej dynamicznego charakteru oraz różnorodności kontekstów, w których jest stosowana. W niektórych kontekstach może być potrzebne wsparcie w celu ustanowienia powiązań między LGD, podczas gdy w innych kontekstach dobrze rozwinięte sieci LGD mogą być zaangażowane w dialog polityczny w celu poprawy wdrażania i wprowadzania nowych tematów do LEADER/RLKS..

6. Partnerstwa publiczno-prywatne

Partnerstwa publiczno-prywatne/lokalne grupy działania powinny skupiać przedstawicieli szerokiego zakresu interesów społeczno-gospodarczych (w szczególności młodych ludzi) z obszaru subregionalnego objętego lokalną strategią rozwoju. Te interesy społeczno-gospodarcze powinny uwzględniać lokalne gminy, inne organizacje sektora publicznego, lokalne przedsiębiorstwa (rolnicze i pozarolnicze), organizacje pozarządowe i osoby prywatne.

Chociaż skład każdego partnerstwa będzie zależał od lokalnych uwarunkowań, ważne jest, aby istniała zrównoważona reprezentacja różnych interesów, przy czym żadna grupa interesu nie może kontrolować procesu podejmowania decyzji przez lokalną grupę działania. Równoważenie tych różnych interesów powinno również uwzględniać zapewnienie w partnerstwie równowagi płci, w tym różnorodności wieku (starszych i młodych), a także udziału grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji lub mniejszościowych. Dla LGD szeroki skład takich partnerstw może stanowić wyzwanie, jednak korzyści płynące z różnorodności partnerów mogą znacznie wzmocnić potencjał rozwojowy lokalnego terytorium poprzez tworzenie powiązań między różnymi interesariuszami, które prawdopodobnie nie istniały przed rozpoczęciem pracy przez LGD.

Kraj	Opis
Austria	W okresie programowania 2014-2020 Austria ustanowiła kwotę w celu poprawy równowagi płci w Komitecie wybierającym projekty LGD (co najmniej 1/3 członków powinny stanowić kobiety). W oparciu o dobre doświadczenia zostanie ona zwiększona w okresie programowania 2023-2027 do 40%.

Dobre zrozumienie lokalnych interesariuszy (poparte mapowaniem i analizą interesariuszy) ma fundamentalne znaczenie. Posiadanie wystarczających zasobów przeznaczonych na aktywizację lokalnej grupy działania w celu utrzymania „rozmałości” wdrażania lokalnej strategii rozwoju i zwiększenia zaangażowania różnorodnych lokalnych interesariuszy (organizacji i osób fizycznych) będzie miało kluczowe znaczenie dla budowania poczucia odpowiedzialności za proces.

LGD powinny być otwarte i przejrzyste w zakresie ustaleń dotyczących zarządzania, np. sposobu podejmowania decyzji, wyboru członków itp. Powinny również jasno określać stosowanie zarówno formalnych struktur LGD (organ decyzyjny, zgromadzenie, inne formalne komitety), jak i wykorzystanie nieformalnych powiązań, takich jak sieci lokalne. Sami członkowie LGD powinni mieć jasno określone mandaty, aby mogli w pełni zrozumieć swoją rolę w procesie decyzyjnym i móc aktywnie uczestniczyć we wdrażaniu LSR. Istotny jest ich aktywny udział, w tym zrozumienie, w jaki sposób będą współpracować z pracownikami LGD.

Kraj	Opis
Dania	Walne zgromadzenia LGD głosują na wszystkich członków zarządu LGD co dwa lata (LGD są stowarzyszeniami dobrowolnymi).
Finlandia	LGD są zarejestrowanymi stowarzyszeniami (organizacjami pozarządowymi, NGO). Skład zarządu LGD musi być zgodny z zasadą trójstronności: 1/3 przedstawicieli lokalnych organów publicznych (głównie gmin), 1/3 przedstawicieli lokalnych stowarzyszeń i przedsiębiorstw, 1/3 mieszkańców. Musi istnieć regularna rotacja członków zarządu, a maksymalny czas zasiadania w zarządzie wynosi sześć kolejnych lat. Wymogi te muszą znaleźć odzwierciedlenie w statucie LGD (regulaminie stowarzyszenia).

Posiadanie wysoko wykwalifikowanego i posiadającego znaczne zasoby zespołu pracowników będzie niezmiernie istotne dla skutecznego działania LGD, w tym dla wspierania wzmacniania lokalnych sieci i wspierania obecnych członków LGD oraz przyciągania nowych członków do partnerstwa.

Kultura ciągłego doskonalenia poprzez bieżącą ocenę (np. regularną samoocenę, ankiety, spotkania publiczne) może przyczynić się do utrzymania partnerstwa w dobrej „kondycji” i pomóc w wykazaniu wartości dodanej LGD.

7. Obszary subregionalne

Obszary subregionalne, które są określone w wyniku wiedzy i doświadczenia lokalnych interesariuszy, mają fundamentalne znaczenie dla skutecznego stosowania tej zasady, przy czym obszar lokalnej grupy działania (obszar LGD) opiera się na potrzebach i aspiracjach wszystkich osób mieszkających i pracujących na danym obszarze.

Takie obszary powinny charakteryzować się wspólną spójną tożsamością. Rozważyć można następujące aspekty:

- › Gospodarcze (kluczowe sektory, połączenia transportowe, usługi itp.).
- › Środowiskowe i naturalne (zasoby, krajobrazy itp.).
- › Społeczne (populacja, demografia itp.).
- › Kulturowe i historyczne (wspólna historia i cechy kulturowe).

Obszar subregionalny powinien być „odpowiedniej” wielkości i reprezentować wystarczającą „masę krytyczną”, przy czym obszary LGD nie mogą być ani „zbyt duże” (co stanowi wyzwanie dla zasobów, aktywizacji, zaangażowania i działań rozwojowych), ani „zbyt małe” (może to zmniejszyć masę krytyczną pod względem powiązań gospodarczych i społecznych oraz strategicznego podejścia do rozwoju terytorialnego). Pewna „masa krytyczna” – jeśli chodzi o liczbę ludności, liczbę miejscowości, rodzaje miejscowości, objęty obszar, liczbę aktywnych przedsiębiorstw, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, sektora publicznego itp. może być niezbędna do umożliwienia skutecznego i funkcjonalnego działania LGD.

Kraj	Opis
Włochy (Piemont)	W latach 2014-2020 minimalny próg ludności został określony na 30 000, a maksymalny próg na 100 000 mieszkańców w obszarze LGD. W zaproszeniu do składania wniosków w celu wyboru LGD określono szczegółowe kryteria wyboru poświęcone ocenie zarówno proponowanej strategii, jak i aspektów gospodarczych, społecznych, kulturowych i środowiskowych obszaru interwencji.

Jeżeli instytucje zarządzające mają określić konkretne kryteria wyboru obszaru, powinny one być wystarczająco elastyczne, aby uwzględnić wyjątkowe okoliczności (np. obszary dotknięte wyludnieniem) i nie powinny nadmiernie ograniczać roli lokalnych interesariuszy w określaniu obszaru LGD.

Instytucje zarządzające powinny wspierać określanie obszarów LGD poprzez dostarczanie odpowiednich danych i informacji społeczno-gospodarczych, środowiskowych i innych wymaganych w celu wsparcia przygotowania lokalnej strategii rozwoju. Instytucje zarządzające mają również do odegrania rolę we wspieraniu procesów (w tym zapewnieniu odpowiedniej wiedzy

specjalistycznej z zewnątrz), w ramach których lokalni interesariusze z obszarów subregionalnych mogą określić swoje wspólne interesy, wspólne cele, gdy zmiierzają do zdefiniowania potencjalnego obszaru dla lokalnej strategii rozwoju.

Wielkość i profil społeczno-gospodarczy obszaru subregionalnego mogą mieć wpływ na przydział środków finansowych dla LGD. Niezależnie od zastosowanych kryteriów należy ustalić pewien minimalny poziom alokacji finansowej na pokrycie kosztów aktywizacji terytorium i prowadzenia LGD, niezależnie od jego wielkości.

Kraj	Opis
Austria	W tym okresie programowania każdej LGD zostanie przydzielona podstawowa stała kwota, wykorzystując około 25% funduszy LEADER, aby zapewnić wystarczające zdolności zarządzania LGD.
Belgia (Flandria)	Każda LGD, niezależnie od jej wielkości, ma zagwarantowane finansowanie dla 1,1 ekwiwalentu pełnego czasu pracy. Jest to minimum przyznawane każdej LGD, niezależnie od jej wielkości lub liczby ludności, aby zapewnić, że nawet mniejsze LGD mają wymaganą zdolność do pełnego wdrożenia metodologii LEADER.

Załącznik: Przydatne materiały źródłowe

- › [LEADER Thematic Group](#) Grupa tematyczna ds. LEADER (prezentacje oraz inne informacje dotyczące dwóch spotkań grupy tematycznej ds. LEADER “Praktyczna realizacja siedmiu zasad podejścia LEADER przez wszystkie LGD w ramach planów strategicznych WPR”
- › DOKUMENT ROBOCZY KOMISJI. [EVALUATION of the impact of the Common Agricultural Policy on territorial development of rural areas. SWD/2021/0394 final](#) OCENA wpływu Wspólnej Polityki Rolnej na rozwój terytorialny obszarów wiejskich. SWD/2021/0394 wersja ostateczna
- › [LEADER LAG implementation survey 2017](#) Badanie realizacji LGD LEADER 2017 (sprawozdania z wyników na poziomie UE i państw członkowskich)
- › [46 case studies on LEADER implementation](#) 46 studiów przypadku nt. wdrażania LEADER
- › [EU Rural Review 29 – on LEADER achievements](#) Przegląd Obszarów Wiejskich UE 29 – Osiągnięcia w ramach metody LEADER
- › [LEADER Toolkit – Working on the LEADER delivery system](#) Zestaw narzędzi LEADER – Praca nad systemem realizacji LEADER
- › [LEADER Toolkit – Implementing LAGs and local strategies](#) Zestaw narzędzi LEADER – Wdrażanie LGD i strategii lokalnych
- › [LEADER Toolkit – Improving communication across the CLLD delivery chain](#) Zestaw narzędzi LEADER – Poprawa komunikacji w całym łańcuchu realizacji RLKS
- › [LEADER Cooperation page ‘Summary of proposals of the LEADER Cooperation PWG’](#) Strona poświęcona współpracy w ramach LEADER, w tym Podsumowanie propozycji Grupy roboczej praktyków ds. współpracy LEADER
- › [LEADER Innovation page ‘Innovation in the LEADER delivery chain’](#) Strona poświęcona innowacji LEADER w tym praktyczne przykłady innowacji LEADER i dokument podsumowujący dyskusje Grupy roboczej praktyków ds. innowacji w ramach LEADER
- › [LEADER/CLLD evaluation publications](#) Zbiór publikacji dotyczących ewaluacji LEADER/RLKS na stronie internetowej ENRD
- › [LEADER - 30 years and preparing for the future: Delivering LEADER’s unique added value](#) LEADER – 30 lat i przygotowanie na przyszłość: Dostarczanie wyjątkowej wartości dodanej LEADER (notatki z dyskusji na temat lokalnych strategii rozwoju i lokalnych partnerstw)
- › [A selection of LEADER evaluation publications from the ENRD Website](#) Wybór publikacji ewaluacyjnych LEADER ze strony internetowej ENRD
- › Wytyczne dotyczące rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność dla podmiotów lokalnych (sierpień 2014 r.) - dostępne w 23 językach UE na stronie https://enrd.ec.europa.eu/leader-clld_en pod nagłówkiem "Wytyczne i prawodawstwo UE"
- › Grupy fokusowe nt. wdrażania LEADER (okres programowania 2007-2013):

- › **FG1 - Implementation of the bottom-up approach of LEADER** GF - Wdrażanie oddolnego podejścia LEADER
- › **FG2 - Preserving the innovative/experimental character of LEADER** GF - Zachowanie innowacyjnego/eksperymentalnego charakteru LEADER
- › **FG3 - Implementation of the “cooperation measure” in LEADER** GF - Wdrażanie “działania współpraca” w LEADER
- › **FG4 – Better Local Development Strategies** GF- Lepsze lokalne strategie rozwoju
- › **Evaluation support study** Badanie wspierające ewaluację wpływu LEADER na Zrównoważony Rozwój Terytorialny
- › **Evaluation Study of LEADER/CLLD** by the EU CAP Network Evaluation Helpdesk Badanie ewaluacyjne LEADER/RLKS przeprowadzone przez Europejską Sieć Evaluation Helpdesk

Informacje i poglądy przedstawione w niniejszym dokumencie niekoniecznie odzwierciedlają oficjalne stanowisko Komisji Europejskiej.

Funded by
the European Union